

Vlaanderen
is erfgoed

Opheffingsdossier

Herberg In Het Canon in Tervuren

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Opheffingsdossier:

Herberg in Het Canon, Tervuren (Vossem), Dorpsplein 10 – monument
(opheffing)

Onderwerp

Benaming: Herberg In Het Canon

Adres of ligging: Dorpsplein 10, Tervuren (Vossem)

Dossier

Type dossier: opheffingsdossier (Gehele opheffing)

Dossiernummer: 4.001/24104/106.1

Bescherming

Beschermd als: monument

Beschermingsbesluit: koninklijk besluit van 27 mei 1975

URI Besluitendatabank Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/bsluiten/846>

Inventaris Onroerend Erfgoed

URI Inventaris Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/901>

Samenvatting

De bescherming als monument van de Herberg In Het Canon in Tervuren (Vossem) wordt opgeheven omdat de erfgoedwaarden op basis van de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde ontoereikend zijn voor bescherming op Vlaams niveau. De ingrijpende historiserende restauratie in de periode 1971-1977 heeft de historische materialiteit van het beschermde goed sterk aangetast. Het goed is niet langer voldoende herkenbaar en het ensemble is beperkt.

Na opheffing van de bescherming als monument blijft het vastgestelde goed als erfgoedelement deel uitmaken van het beschermde dorpsgezicht 'dorpskom van Vossem met de Voervallei'.

Datum

Datum: 30/05/2023

INHOUDSTAFEL

1.	Aanleiding tot opmaak van het dossier	4
2.	Beschrijvend gedeelte	4
2.1.	Ruimtelijke context.....	4
2.2.	Historiek van het beschermde goed	4
2.3.	Historiek van het beschermings- en beheerdossier	5
2.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	7
2.5.	Juridische toestand	7
2.5.1.	Adres en kadaster	7
2.5.2.	Onroerend erfgoed	7
2.5.3.	Omgeving	8
3.	Evaluerend gedeelte	8
3.1.	Evaluatie van de opheffing van de bescherming	8
3.2.	Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan	11
3.3.	Motivering van de afbakening van de opheffing	11
4.	Bronnen	11
4.1.	Archieven	11
4.2.	Digitale bronnen.....	12
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	12
5.1.	Omgevingsplan	12
5.2.	Fotobijlage	12
5.3.	Documentatie	12

1. AANLEIDING TOT OPMAAK VAN HET DOSSIER

Dit is het inhoudelijk dossier bij het opheffingsbesluit van de Herberg In Het Canon in Tervuren (Vossem). De opheffing van de bescherming kadert in de evaluatie van het beschermde erfgoedbestand, zoals ingeschreven in de Beleidsnota Onroerend Erfgoed (2019-2024) van minister Matthias Diependaele.

De bescherming van de Herberg In Het Canon als monument werd onderzocht in het project 'snelle screening' (2021-2022). Deze snelle screening had als doel om op een termijn van anderhalf jaar die beschermingen te detecteren die vandaag overduidelijk niet meer aan de hedendaagse selectiecriteria voor bescherming voldoen. Met uitzondering van de stedenbouwkundige ensembles en het archeologisch en varend erfgoed, werd het volledige beschermde bestand gescreend.

Dit dossier betreft de gehele opheffing van de bescherming als monument van de Herberg In Het Canon in Tervuren (Vossem). De bescherming als dorpsgezicht van de dorpskom Vossem met Voervallei, waar voorliggend beschermd goed deel van uitmaakt, blijft behouden.

2. BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1. Ruimtelijke context

De Herberg In Het Canon is gelegen aan de noordwestelijke zijde van het dorpsplein in de dorpskern van Vossem tegenover de [Parochiekerk Sint-Paulus](#). Het Dorpsplein vormt het centrale punt in de gemeente en is opgevat als een korte straat, die in het verlengde van de Smisstraat in oostelijke richting loopt. Aan de kerk met omringend kerkhof splitst ze in twee delen en omarmt als het ware de kerksite. Het zuidelijke deel is gekasseid en daalt af naar de Voervallei. De configuratie van het stratennet van de dorpskern van Vossem is in belangrijke mate bepaald door het verloop van de Voer. De [dorpskom van Vossem met Voervallei](#) werd in 1981 beschermd als dorpsgezicht.

Het dorpsplein vormt een heterogeen geheel met centraal gelegen de als monument beschermd Sint-Pauluskerk en enkele bewaarde 18de-eeuwse dorpswoningen. Naast de Herberg In Het Canon betreft het de als monument beschermde [Afspanning In de Posthoorn](#). Beeldbepalend voor het centrum is verder het 19de-eeuwse [Huis De Smeth](#) met een uitgestrekte omhaagde tuin. Voor het overige bestaat de dorpskern uit lintbebouwing met 19de- en 20ste-eeuwse panden van twee bouwlagen onder zadeldak, nummer 11 met uitgewerkte neoclassicistische omlijstingen op de bovenverdieping. Op de hoek van het Dorpsplein met de Kouterstraat bevond zich het voormalige [gemeentehuis met de school](#), waarvan op heden enkel de lijstgevel aan het Dorpsplein bewaard bleef.

2.2. Historiek van het beschermde goed

Herberg "in het cano(n)" dateert volgens de bewaarde gevelsteen van 1760¹. De Ferrariskaart van 1770-1778 toont op deze plaats een rechthoekig volume aan de straat en achteraan een L-vormig bijgebouw, ingeplant op een omhaagd perceel. Op de Poppkaart van halverwege de 19de eeuw is het geheel uitgegroeid tot een gesloten complex met doorgang in de zuidelijke hoek en toegangsweg vanaf de straat naar het woonhuis. Oude foto's tonen een witgekalkt, 18de-eeuws volume van één bouwlaag onder leien zadeldak. De beluikte, rechthoekige vensters onder houten latei, zijn voortgaande op de vormgeving, vermoedelijk het resultaat van 19de-eeuwse aanpassingen. In de vierde travee zit een korfboogdeur met bekronende gevelsteen.

¹ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Herberg In het Canon* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/42805> (geraadpleegd op 26 mei 2023).

Vandaag is de voormalige herberg omgevormd tot woning: het betreft een verankerd bakstenen gebouw met lage plint van witte natuursteen; het telt zes traveeën en één bouwlaag onder een geknikt leien zadeldak dat vernieuwd werd én voorzien van dakkapellen in de jaren 1971-1978. De lijstgevel aan de straat wordt geopend door de traditionele kruisvensters met dubbele ontlastingsboog. Het bewaarde korfboogdeurtje is gevat in een kalkzandstenen omlijsting met kwarthol beloop en voorzien van imposten en een sluitsteen. Het wordt bekroond door een gevelsteen met de afbeelding van een kanon en de vermelding: "ano 1760/ in het cano/ logert men/ te voet ent/ peert ende ieder/ voor syn gelt dat/ hy vertert". Het gebouw bevat twee kelders voorzien van een tongewelf evenwijdig aan de straat.

De historiek van de Herberg In Het Canon is echter weinig gekend. Het goed werd in 1971 door de Belgische Bond voor Esthetiek aangeduid als het huis van de soldaten van Karel van Lotharingen, wat mogelijk verband houdt met de naamgeving van de afspanning.

2.3. Historiek van het beschermings- en beheerdossier

In 1970 droeg de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen de twee 18de-eeuwse dorpswoningen in de dorpskern van Vossem, de Herberg In Het Canon en de Afspanning In de Posthoorn voor voor bescherming².

De KCML motiveerde het beschermingsvoorstel voor de Herberg In Het Canon als volgt:

"Het gaat allereerst om het behoud van de oude afspanning "In 't Canon", staande aan de noordkant van de kerk, Dorpstr. 2. Die oude landelijke afspanning vormt een landschappelijke eenheid met de kerk. De voorgevel is redelijk goed bewaard. Sedert het herbergbedrijf er is opgeheven, is er op het voorhof een beplanting met Spaans groen (Taxus Baccata) gekomen, dat zeer passend is en eveneens zou moeten bewaard blijven. Boven de voordeur is een zgn. gevelsteen aangebracht, die 1° figuratief is (voorstelling van een kanon, op een bijzonder volkse wijze) en 2° volkskundig een der allerbeste en meest bekende is van het Vlaamse Land. De tekst ervan luidt:

ANO 1760
IN HET CANO (N)
LOGE(E)RT MEN
TE VOET EN T(E)
PEERT ENDE IEDER
VOOR SYN GELT DAT
HY VERTEERT

In het werk van CLEMENT, GHOBERT en HUART, Les constructions rurales en Belgique, is die steen afgebeeld.

De eenvoudige voorgevel, met 5 vensters, zonder verdieping noch dakkapellen, is niet verbouwd geweest. Het leien dak is eveneens nog oorspronkelijk. Het huis (voorgevel en dak) met de voortuin verdienen ongetwijfeld te worden bewaard."³

In het beschermingsvoorstel gaf de KCML aan dat de toenmalige eigenaars plannen hadden om het pand te restaureren en dat men met de restauratie van de binnenruimtes reeds zou zijn gestart. Bovendien zouden de eigenaars bereidwillig zijn om zich voor de restauratie van de historische afspanning te laten adviseren door de commissie.

² Onroerend Erfgoed, Beschermingsdossier OB000823, Herberg In Het Canon Tervuren (Vossem).

³ Onroerend Erfgoed, Beschermingsdossier OB000823, Herberg In Het Canon Tervuren (Vossem), Voorstel tot bescherming (rangschikking) van 2 huizen te Vossem, Br. 5 juni 1970.

Kort na de opmaak van het beschermingsvoorstel door de KCML werd de restauratie van het pand opgestart. Het huidige uitzicht van de Herberg In Het Canon is het resultaat van restauratie- en reconstructiewerken in de periode 1971-1977, waarbij het originele leien dak werd vernieuwd met toevoeging van drie nieuwe dakkapellen⁴. De dakvorm werd hierbij eveneens licht gewijzigd. De originele vensteropeningen onder houten latei werden vervangen door traditionele kruisvensters. De gevelindeling van de zuidwestelijke zijpuntgevel werd aangepast, waarbij historische vensteropeningen werden dichtgemetseld en nieuwe vensteropeningen werden toegevoegd. De kalklaag werd verwijderd. In het vernieuwde gevelparement werden de nog aanwezige bouwsporen uitgewist.

Met de restauratie van het interieur werd reeds aangevangen op het ogenblik van opmaak van het beschermingsvoorstel. De historische balkenplafonds met moer- en kinderbalken werden vernieuwd met slechts beperkte recuperatie van originele constructieve elementen. De vloer en -wandafwerking werd volledig vernieuwd, evenals het binnenschrijnwerk. In de voornaamste ruimtes op de gelijkvloerse verdieping werden nieuwe historiserende schouwmantels aangebracht (gotische schouwmantel en bakstenen schouwmantel met houten kraagstukken en schouw balk), evenals een nieuwe trappartij.

Vermoedelijk werd de bescherming en restauratie van de Herberg In Het Canon in de periode 1970-1971 eveneens geïnitieerd door de Belgische Bond voor Esthetiek. Het beschermingsarchief bewaart een reproductie uit een niet nader geïdentificeerde publicatie met aanbevelingen van de Belgische Bond voor Esthetiek gedateerd 1971⁵. De publicatie maakt melding van de restauratie van de Herberg In het Canon ("het mooie huis van de soldaten van Karel van Lorreinen in Vossem") en geeft aan dat de afspanning beschermd zou zijn door tussenkomst van de Belgische Bond voor Esthetiek. Onder de aanbevelingen werd een foto opgenomen van de Herberg In Het Canon tijdens de restauratiewerken (vermoedelijk bij opstart van de restauratie in de periode 1970-1971). De Bond formuleert onder meer als aanbevelingen bij de foto dat:

- *"Voor oude wijken, is de harmoniërende stijl in de bijzondere plannen gemakkelijk vast te leggen in de volgende punten:*
 - o *vorst- en kroonlijsthoogte*
 - o *dakvorm*
 - o *raamvorm*
 - o *materiaal en kleur van muren, deuren en ramen."*
- *"Kruisramen zijn onmisbaar voor de fraaiheid van traditionele huizen."*⁶

In 1972 werd het beschermingsvoorstel voor de bescherming van de gevels en de bedaking van de Herberg In Het Canon voorgelegd aan de bevoegde minister, waarmee men enkel het exterieur van het pand leek te willen beschermen. In het definitieve beschermingsbesluit werd echter het pand in haar totaliteit beschermd.

De Herberg In Het Canon werd bij koninklijk besluit van 27 mei 1975 beschermd als monument.

⁴ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Herberg In het Canon* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/42805> (geraadpleegd op 26 mei 2023).

⁵ Onroerend Erfgoed, Beschermingsdossier OB000823, Herberg In Het Canon Tervuren (Vossem); Vermoedelijk gaat het een kopie uit het Jaarboek van de Belgische Bond voor Esthetiek (1966-1983) of of S.N. 1971: *Inzet van de operatie "stedeschoon"*, 20 p. (Brussel: Belgische Bond voor Esthetiek, 1971).

⁶ Onroerend Erfgoed, Beschermingsdossier OB000823, Herberg In Het Canon Tervuren (Vossem).

In 1978 dienden de eigenaars een aanvraag in voor de aanbouw van een garage. Vermoedelijk had de aanvraag betrekking op het bouwvallig bijgebouw achter de woning, dat kort nadien gerenoveerd werd.

2.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit opheffingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 5 mei 2022. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de opheffing.

De Herberg In Het Canon in Tervuren (Vossem) bevindt zich in een algemene goede bouw fysieke toestand.

2.5. Juridische toestand

2.5.1. Adres en kadaster

De Herberg In Het Canon is gelegen Dorpsplein 10 in Tervuren (Vossem), op het perceel kadastraal gekend als: Tervuren, 3de afdeling, sectie B, perceelnummer 121S (deel).

In het beschermingsbesluit van 27 mei 1975 wordt het goed kadastraal omschreven als: het gebouw gelegen Dorpstraat 2, Vossem, deel van het artikel 2156, sectie B, het perceelnummer 121M.

2.5.2. Onroerend erfgoed

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier is het onroerend erfgoed aangeduid dat in de buurt ligt van het onroerend goed waarvan de bescherming wordt opgeheven.

De Herberg In Het Canon is gelegen binnen het beschermde dorpsgezicht 'Dorpskom Vossem met Voervallei':

- *Dorpskom Vossem met Voervallei*, Dorpsplein, Dorpsstraat, Kerkhofstraat, Kouterstraat, Tervuren (Vossem), <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/886> (beschermd als dorpsgezicht bij koninklijk besluit van 18 september 1981).

Tegenover de Herberg In Het Canon bevindt zich de als monument beschermd Parochiekerk Sint-Paulus:

- *Parochiekerk Sint-Paulus: romaanse delen en sacristie*, Dorpsplein zonder nummer Tervuren (Vossem), <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/841> (beschermd als monument bij koninklijk besluit van 8 februari 1946).
- *Parochiekerk Sint-Paulus*, Dorpsstraat zonder nummer Tervuren (Vossem), <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/842> (beschermd als monument bij koninklijk besluit van 18 september 1981)/

Ten zuiden van de Herberg In Het Canon bevindt zich eveneens aan het Dorpsplein de als monument beschermd Afspanning In de Posthoorn:

- *Afspanning In de Posthoorn*, Dorpsplein 2 Tervuren (Vossem), <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/902> (beschermd als monument bij koninklijk besluit van 27 mei 1975).

Ten oosten van de Parochiekerk Sint-Paulus bevindt zich het Huis De Smeth (vastgesteld bouwkundig erfgoed):

- *Huis De Smeth*, Dorpsstraat 3 Tervuren (Vossem), <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/115634> (vastgesteld bij ministerieel besluit van 8 oktober 2021).

Tegenover de Afspanning In de Posthoorn bevindt zich het voormalige gemeentehuis en de school van Vossem (vastgesteld bouwkundig erfgoed):

- *Oud gemeentehuis van Vossem en school*, Dorpsplein 1 Tervuren (Vossem), <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/119529> (vastgesteld bij ministerieel besluit van 8 oktober 2021).

2.5.3. Omgeving

Het perceel kadastraal gekend als Tervuren, 3de afdeling, sectie B, perceelnummer 121S is op het gewestplan aangeduid als woongebied met een culturele, historische en/of esthetische waarde.

3. EVALUEREND GEDEELTE

3.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming

De Herberg In Het Canon, Dorpsplein 10 in Tervuren (Vossem) werd in 1975 beschermd als monument.

De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen droeg het pand in 1970 voor bescherming voor als gaaf bewaarde oude landelijke afspanning in de dorpskern van Vossem. In het beschermingsvoorstel hechtte de KCML waarde aan de erfgoedkenmerken en -elementen van het exterieur, zijnde de bewaarde voorgevel met gevelsteen voorzien van bouwjaar en opschrift.

De voormalige 18de-eeuwse herberg werd voorafgaand aan de bescherming ingrijpend gerestaureerd. De restauratie getuigde van een weinig wetenschappelijk onderbouwde, historiserende restauratiepraktijk, waarbij de historische materialiteit van het goed werd aangetast en het oorspronkelijk uitzicht van het goed sterk werd gewijzigd. Zo werd de leien bedaking volledig vernieuwd, de oorspronkelijke kalklaag verwijderd en de vensters vervangen door kruisvensters. Deze historiserende aanpak werd eveneens doorgezet in het interieur van het goed, waar behoudens een beperkt aantal gerecupereerde constructieve onderdelen (o.a. enkele moerbalken en kaspanten) veel van de historische materialiteit verloren ging.

Voor de evaluatie van de historische en architecturale waarde van het beschermde goed zijn relevant: de typologie, de bouwperiode en ontwerpstyl van het gebouw, namelijk een herberg of afspanning in een dorpscontext gebouwd in het derde kwart van de 18de eeuw. Uit de motivatie van het beschermingsvoorstel blijkt dat het gebouw op het ogenblik van bescherming als gaaf bewaard voorbeeld van een oude afspanning in een landelijke dorpscontext werd beschouwd. In de motivatie wordt uitsluitend aandacht besteed aan de erfgoedkenmerken en -elementen van het exterieur, zijnde de gaaf bewaarde voorgevel met gevelsteen.

Artikel 6.2.1, 3° van het Onroenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming".

In functie van een algemene evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen die als doelstelling heeft om een dynamische selectie van de essentiële en representatieve

getuigen van het leven in Vlaanderen te vrijwaren, wordt het beschermd erfgoed getoetst aan de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde.

De evaluatie van het beschermde bestand in Vlaanderen is gebaseerd op:

- de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen [en de cultuurgooederen die er integrerend deel van uitmaken] hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontleen;
- de vijf selectiecriteria die gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:
 - 1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, het type of het oeuvre;
 - 2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed leesbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;
 - 3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde type of een bepaald oeuvre;
 - 4° ensemble: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;
 - 5° context: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke visuele of inhoudelijke relatie is.

De evaluatie van de erfgoedwaarden van de Herberg In Het Canon in Tervuren (Vossem) op basis van de erfgoedwaarden en huidige criteria voor bescherming is als volgt:

1° zeldzaamheid: herbergen of afspanningen in landelijke context uit de 18de eeuw zijn een vrij veel voorkomend erfgoedtype in Vlaanderen. In de wetenschappelijke inventaris zijn ongeveer 319 erfgoedobjecten opgenomen voor herbergen of afspanningen met één of meerdere erfgoedkenmerken uit de 18de eeuw, waarvan 127 beschermd. Ongeveer een negentigtal erfgoedobjecten hebben betrekking op een 18de-eeuwse afspanning of herberg beschermd als monument. Het beschermd goed is bijgevolg niet zeldzaam op Vlaams niveau.

2° herkenbaarheid: de Herberg In Het Canon in de dorpskern van Vossem was bij opmaak van het beschermingsvoorstel in 1970 wat betreft de erfgoedkenmerken en -elementen van het exterieur een vrij herkenbaar en gaaf bewaarde oude afspanning in een landelijke dorpscontext. Het betrof een witgekalkt, 18de-eeuwse verankerde baksteenbouw op natuurstenen plint van één bouwlaag onder leien zadeldak met bewaarde beluikte, rechthoekige vensters onder houten latei. De ingrijpende historiserende restauratie uit de periode 1971-1977 heeft de historische materialiteit en herkenbaarheid van het goed echter sterk aangetast. Veel van de originele erfgoedkenmerken en -elementen gingen verloren. De witgekalkte gevelafwerking werd verwijderd, de originele vensters onder houten latei werden vervangen door kruisvensters, de leien bedaking werd volledig vernieuwd, waarbij ook de dakvorm licht werd gewijzigd en dakkappen werden toegevoegd. De gevelindeling van de zuidwestelijke zijpuntgevel werd aangepast, waarbij historische vensteropeningen werden dichtgemetseld en nieuwe vensteropeningen werden toegevoegd. In het vernieuwde gevelparement werden de nog aanwezige bouwsporen uitgewist.

De herberg is door de ingrijpende restauratie- en aanpassingswerken uit de jaren 1971-1977 niet langer een gaaf bewaard voorbeeld van een oude afspanning of herberg in landelijke dorpscontext. Bij de restauratie gingen veel van de originele erfgoedkenmerken

en -elementen in zowel het interieur als exterieur verloren waardoor het goed niet langer voldoende herkenbaar is voor bescherming als monument op Vlaams niveau.

3° representativiteit: de Herberg In Het Canon, Dorpsplein 10 in Tervuren (Vossem) is representatief voor de historische bebouwing van het landelijke dorp in de 18de eeuw, dat gekenmerkt wordt door de aanwezigheid van oude afspanningen, herbergen en boerenhoven. Het goed werd echter op een niet nader te bepalen ogenblik verbouwd tot woning, waarbij het zijn oorspronkelijke functie als herberg of afspanning verloor. Behoudens de gevelsteen met jaartal en opschrift is de oorspronkelijke functie van het erfgoedtype niet meer afleesbaar in de nog aanwezige erfgoedkenmerken en -elementen. Het interieur van de Herberg In Het Canon werd in de periode 1971-1977 vernieuwd, waarbij nieuwe schoorsteenmantels geplaatst werden in een historiserende stijl (nl. een gotische schouwmantel en een bakstenen schouwmantel met houten kraagstenen en schouwbank). In het interieur zijn als dusdanig geen erfgoedkenmerken en -elementen meer aanwezig die de functie van het erfgoedtype in herinnering brengen. Het beschermde goed is louter op basis van het exterieur en de aanwezige gevelsteen slechts gemiddeld representatief op Vlaams niveau.

4° ensemble: het onroerend goed bestaat uit een ensemble van een 18de-eeuwse afspanning of herberg met omhaagde tuin enkele oude, in vorm gesnoeide taxussen en een gekasseid toegangspad en bijgebouw, waarvan enkel de herberg in 1975 beschermd werd. De bewaringstoestand van het interieur van de herberg voor de aanvang van de restauratiewerken in de jaren 1971-1977 is niet gekend. In het beschermingsvoorstel van 1970 wordt niet ingegaan op de erfgoedkenmerken en -elementen van het interieur. Op basis van de actuele toestand werd vastgesteld dat de ingrijpende historiserende restauratiepraktijk van de jaren 1970 zich eveneens heeft doorgezet in het interieur, waarbij de historische materialiteit en herkenbaarheid sterk werd aangetast. De historische balkenplafonds met moer- en kinderbalken werden vernieuwd met slechts beperkte recuperatie van originele constructieve elementen. De vloer en -wandafwerking werd volledig vernieuwd, evenals het binnenschrijnwerk. In de voornaamste ruimtes op de gelijkvloerse verdieping werden nieuwe historiserende schouwmantels aangebracht (gotische schouwmantel en bakstenen schouwmantel met houten kraagstukken en schouwbank). Onder het volume bleef evenwel de gewelfde kelder bewaard. Door de ingrijpende restauratie- en aanpassingswerken uit de jaren 1971-1977 werd het historisch ensemble in sterke mate aangetast. De restauratie heeft de historische materialiteit en het uitzicht van zowel exterieur als interieur aangetast. In het interieur werd vastgesteld dat slechts een beperkt aantal erfgoedkenmerken en -elementen bewaard bleven (voornamelijk enkele gerecupereerde constructieve elementen van balklagen en kapspant).

Het bijgebouw achter de herberg werd in 1975 niet mee beschermd. Het bevond zich op het ogenblik van bescherming in een slechte bouwfysische toestand en was gedeeltelijk ingestort. Het volume werd kort na 1978 gerenoveerd, waarbij het dak en het gevelparement vernieuwd werden en de muuropeningen werden gewijzigd.

In het beschermingsvoorstel van 1970 wordt de voortuin aangeduid als te behouden element ("voorhof [met een] beplanting [van] Spaans groen"). Deze werd in 1975 echter niet mee beschermd. Bij recente onderhoudswerken in de voortuin werd de 30 meter hoge oude spar in de voortuin geroid en werden de twee oude taxussen aan de inkom tot op de grond gesnoeid.

Door de ingrijpende restauratie- en aanpassingswerken in de jaren 1971-1977 gingen veel van de originele erfgoedkenmerken en -elementen in zowel het interieur als exterieur verloren waardoor het ensemble ontoereikend is voor bescherming als monument op Vlaams niveau.

5° context: de Herberg In Het Canon is gelegen aan het Dorpsplein aan de noordelijke zijde van de Parochiekerk Sint-Paulus in de historische dorpskern van Vossem. De dorpskom van Vossem met de Voervallei werd beschermd als dorpsgezicht. In de dorpskom vormt de Sint-Pauluskerk met haar oude kern en nog Romaanse delen samen met het ommuurde kerkhof het meest waardevolle centrale component. Naast de Herberg In Het Canon vormt de Afspanning In de Posthoorn als 18de-eeuwse afspanning ook nog een restant van de historische bebouwing. Beeldbepalend voor het centrum is verder het 19de-eeuwse Huis De Smeth met een uitgestrekte omhaagde tuin. Voor het overige wordt de dorpskern gekenmerkt door een lintbebouwing met 19de- en 20ste-eeuwse panden, waarvan een aantal recent ingrijpend werden aangepast (bijvoorbeeld Dorpsstraat 14).

De Herberg In Het Canon is gelegen in een historisch waardevolle omgeving van de Voervallei en in de relatief gaaf bewaarde dorpskom van Vossem. De meest waardevolle restanten van de historische bebouwing zijn beschermd als monument. De omgeving zelf is beschermd als dorpsgezicht. De context van Herberg In Het Canon is bijgevolg relatief waardevol op Vlaams niveau. De erfgoedwaarden worden gevrijwaard door de bescherming als dorpsgezicht.

De hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde hebben geleid tot een gewijzigde situatie of context waarin de erfgoedwaarden onvoldoende zijn voor een bescherming van de Herberg In Het Canon in Tervuren (Vossem) als monument. De vrijwaring van de erfgoedwaarden middels een bescherming als monument is niet langer vereist omwille van het algemeen belang.

De bescherming als monument van de Herberg In Het Canon in Tervuren (Vossem) wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

3.2. Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan

Het inhoudelijk dossier bij de bescherming en voorliggend opheffingsdossier registreren de erfgoedwaarden.

Het onroerend goed maakt deel uit van de als dorpsgezicht beschermde dorpskom van Vossem met Voervallei. De erfgoedkenmerken en -elementen aan het exterieur zoals waarneembaar van op de openbare weg zijn gevat in het dorpsgezicht.

3.3. Motivering van de afbakening van de opheffing

De bescherming als monument van de Herberg In Het Canon, Dorpsplein 10 in Tervuren (Vossem), wordt geheel opgeheven. Het kadastraal perceel gevat door de opheffing is opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

Het onroerend goed is opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed en is vastgesteld bij vaststellingsbesluit van 8 oktober 2021. Het goed is gelegen in de als dorpsgezicht beschermde dorpskom van Vossem met de Voervallei. Na opheffing van de bescherming als monument blijft het vastgestelde goed als erfgoedelement deel uitmaken van het dorpsgezicht.

4. BRONNEN

4.1. Archieven

Onroerend Erfgoed, Beschermingsdossier OB000823, Herberg In Het Canon Tervuren (Vossem).

4.2. Digitale bronnen

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Herberg In het Canon* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/42805> (geraadpleegd op 26 mei 2023).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Parochiekerk Sint-Paulus* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/42804> (geraadpleegd op 26 mei 2023).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Afspanning In de Posthoorn* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43065> (geraadpleegd op 26 mei 2023).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Huis De Smeth* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/42806> (geraadpleegd op 26 mei 2023).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Dorpskom Vossem met Voervallei* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/306519> (geraadpleegd op 26 mei 2023).

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Oud gemeentehuis van Vossem en school* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/300622> (geraadpleegd op 26 mei 2023).

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Documentatie

De documentatie bij het inhoudelijk opheffingsdossier bevat bijkomend materiaal zoals kaarten, postkaarten, archiefphoto's, bouwplannen, kadastermutaties, hoogtemodellen, e.d. dat het dossier verder onderbouwt of illustreert.